

VINERI • 25 MAI 2012 • ANUL LXIII NR. 21

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Concurs național de povești românești, la Bichișciaba
Un an cu multe schimbări în viața asociațiilor românești
Trecutul nu trebuie nici urât, nici iubit, ci trebuie înțeles

CALENDAR ORTODOX

28 mai, luni, Cuv. Nichita Mărt., Ep. Calcedonului.
29 mai, marți, Sf. Mc. Teodosia; Sf. Sfințit Mc. Olivian și Alexandru.
30 mai, miercuri, Cuv. Isaachie Mărt. și Varlaam.
31 mai, joi, Sf. Mc. Ermie; Sf. Mc. Eusebie și Haralambie.
1 iunie, vineri, Sf. Mc. Justin Martirul și Filosoful.
2 iunie, sâmbătă, †) Sf. M. Mc. Ioan cel Nou de la Suceava; Sf. Nichifor Mărt., Patr. Constantinopolului (Pomenirea morților – Moșii de vară).
3 iunie, duminică, Sf. Mc. Luchilian, Ipatie, Pavel, Dionisie și Cludie. Duminică a VIII-a după Paști (a Rusaliilor (Cincizecimii); †) Pogorârea Sf. Duh).

OMUL SĂPTĂMÂNII

Mihai Viteazul

La 27 mai se împlinesc 412 ani de când domnitorul Mihai Viteazul a devenit „domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată țara Moldovei”, unificând pentru prima dată cele trei provincii române (la 27 mai 1600).

Născut în anul 1558, fiul lui Pătrașcu cel Bun, domn al Munteniei (între anii 1554–1557) și al doamnei Teodora Cantacuzino, Bunul Dumnezeu l-a pus încă de la naștere pe Mihai pe calea răbdării și a suferinței, dobândind calități care i-au fost de mult folos în menirea pe care o avea de împlinit mai târziu. Tatăl său a fost ucis de cei ce-i răvneau tronul în 1557, așa că Mihai se naște în 1558 deja orfan, iar mama sa, doamna Teodora, este obligată să ia calea pribegiei, deoarece cei care i-au ucis soțul vroiau să ia și viața lui Mihai. În cele din urmă, se retrage la Mănăstirea Cozia, iar pe Mihai, pentru siguranță, îl încredințează unui unchi, Epitropul Iani, slujbaș de nădejde al Patriarhiei de Constantinopol. Astfel, Voievodul Mihai a crescut printre călugării din Constantinopol și de la Muntele Athos, învățând aici postul, ascultarea, rugăciunea și dragostea de neam. Ajuns la maturitate, se întoarce în Muntenia unde ajunge datorită firii sale puternice și realelor calități de conducător, pe rând ban de Mehedinții, postelnic, mare agă, pentru ca în anul 1593 să-l găsim ca Ban al Craiovei în timpul domniei lui Alexandru cel Rău. În septembrie 1593 devenit voievod al Țării Românești.

Domnia lui Ieremia Movilă, devotat polonezilor, însemnase practic îndepărtarea Moldovei de Sfânta Alianță. În Transilvania, Sigismund renunța la tron în favoarea vărului său, Andrei Bathory. În această situație, unitatea militară a țărilor române se diminuează iar Mihai Viteazul, pus în fața destrămării coaliției antiotomane, decide aplicarea „planului dacic”, în speță Unirea celor trei țări române. În iulie 1599 trimite o solie la Praga pentru a cere încuviințarea împăratului Rudolf al II-lea pentru punerea în practică a inițiativei sale. Primind un răspuns favorabil, la sfârșitul aceluiași an, intră în Transilvania prin pasul Buzău, și după victoria asupra lui Andrei Bathory (Șelimbăr, 18–28 octombrie 1599) își face intrarea triumfătoare la Alba Iulia pe 1 noiembrie 1599, primind cheile fortăreței de la episcopul Napragy. În mai 1600, Mihai Viteazul îl alungă de pe tronul Moldovei pe Ieremia Movilă, învingându-l la Bacău, și realizează astfel, prima unire a trei principate române. La Câmpia Turzii, în dimineața zilei de 9 august 1601, Mihai Viteazul moare, fiind ucis mișelește din ordinul generalului Basta, cu acordul austriecilor.

Budapesta

„Valiza”, un spectacol pentru copii

Institutul Cultural Român de la Budapesta, în parteneriat cu Ambasada României de la Budapesta, Teatrul Românesc din Ungaria, Librăria „Ráday” și Fundația „International Children’s Safety Service” organizează în perioada 26–27 mai 2012 două evenimente teatrale pentru copii, cu spectacolul „Valiza”, în regia și interpretarea actriței Ildikó Frank.

⇒ Cortul Internațional al Poveștilor – 26 mai 2012, ora 15.00 – Budapesta, sect. IX, Strada Ráday (zona pieței Bakáts)

⇒ Ziua copilului – 27 mai 2012, ora 14:00 – Budapesta, sect. XIV, Parcul „Városliget”, scena din fața Complexului „Petőfi Csarnok”

Spectacolul „Valiza” al Teatrului Românesc din Ungaria este conceput

special pentru copii, astfel pe parcursul celor 30 de minute actrița încearcă să-i familiarizeze pe cei mici atât cu limba română

cât și cu limbile minorităților din Ungaria, prin intermediul personajelor din poveștile foarte cunoscute ale diverselor popoare.

VALIZA

REGIA ȘI INTERPRETAREA: ILDIKÓ FRANK

CORTUL INTERNAȚIONAL AL POVEȘTILOR
26 MAI 2012, ORA 15:00
BUDAPESTA, SECT. IX, STRADA RÁDAY (ZONA PIEȚEI BAKÁTS)

ZIUA COPILULUI
27 MAI 2012, ORA 14:00
BUDAPESTA, SECT. XIV, PARCUL „VÁROSLIGET”,
SCENA DIN FAȚA COMPLEXULUI „PETŐFI CSARNOK”

VĂ INVITĂM SĂ VIZITAȚI STANDUL ROMÂNIEI
AFIAT PE „BULEVARDUL NAȚIUNILOR” DIN ACELAȘI PARC.

Doar la sfârșitul lui iunie se va alege
noul director al Liceului „Bălcescu”

Termenul de înaintare a dosarului pentru postul de director al Liceului, Școlii generale și Căminului de elevi „N. Bălcescu” din Iula a expirat pe 17 mai. Dosarele candidaților au fost

înaintate primarului dr. Görgényi Ernő. După ce Autogovernarea Românească locală și corpul didactic al școlii își vor exprima opinia despre dosarele candidaților, decizia fi-

nală pentru ocuparea postului de director va fi luată de către consiliul orașenesc în ședința din 28 iunie. Mandatul viitorului director va fi de la 1 august 2012 până la 31 iulie 2017.

Poza săptămânii

„În tăt anu mă încălesc în sătyoarele astea!!!”

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaiă românească aparține autorilor. Foaiă românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă:

Concurs de povești românești la Bichișciaba (foto: Anca Butar)

Un an cu multe schimbări în viața asociațiilor civile

Cu toate că ședința anuală a Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, programată pe ziua de 19 mai a fost anunțată ca fiind ședință electorală, alegerea noului Prezidiu al UCRU a fost amânată din mai multe motive.

În deschidere, președintele dr. Ioan Ciotea a anunțat că la ședință participă 23 de delegați, ceea ce nu este suficient pentru a lua decizii hotărâtoare (cum ar fi alegerea noului Prezidiu sau modificarea Sta-

ședință noul Prezidiu: „Ședința este adunarea anuală a Uniunii, care – în mod normal și cum inițial am și anunțat – ar trebui să fie adunare generală electorală, însă din cauza schimbărilor legislative din ultimele luni alegerile le vom amâna cu 6 luni, până la toamnă. Motivul acestei amânări este mai complex: 1. Deja de mai mulți ani ne confruntăm cu pasivitatea unor asociații și comunități locale, care sunt membre afiliate Uniunii, dar care

aduc multe schimbări și în viața Uniunii. Una dintre aceste modificări este că numai foarte puține organizații civile vor putea face față în viitor categoriei de utilitate publică (közhasznú szervezet).”

După aceste explicații, președintele a propus temele de pe ordinea de zi, care au fost: 1. Dezbateră și aprobarea dării de seamă despre activitatea din anul 2011; 2. Dezbateră și aprobarea gospodăririi din anul 2011; 3. Dezbateră și aprobarea planului de muncă pentru anul 2012; 4. Dezbateră și aprobarea planului bugetar pe anul 2012; 5. Decizia asupra folosirii ofertei de 1% din impozitul susținătorilor Uniunii; 6. Diverse.

Darea de seamă a activităților din anul 2011 a fost prezentată de Eva Simon, care a făcut un rezumat al celor mai importante evenimente, programe culturale organizate de Uniune sau la care și Uniunea a colaborat.

A urmat dezbateră și aprobarea gospodăririi din anul 2011. Cu majoritate de voturi a fost votată gospodărirea UCRU (cu o abținere) și cea a instituției sale, săptămânalul „Foaia românească” (cu două abțineri).

La capitolul referitor la planul de lucru și gospodărirea pe anul 2012 s-au putut face doar propuneri și sugestii, deoarece totul depinde de sprijinul pe care Uniunea îl va obține în lunile următoare în urma proiectelor înaintate.

Președintele a informat membrii Adunării generale că pe baza ofertei de 1% din impozitul personal al susținătorilor Uniunii, în 2011 s-au adunat 149.372 de forinți. S-au făcut mai multe propuneri pentru ce să se cheltuiască acești bani, dar până la urmă s-a votat ca Prezidiul să decidă în privința acestei sume. Marea majoritate a celor prezenți a fost însă de părere ca suma să fie cheltuită pentru tinerii din comunitatea noastră.

Ajungând la capitolul diverse, președintele UCRU l-a rugat pe avocatul dr. Gheorghe Ruja, membru al Prezidiului, să facă o scurtă prezentare a celor mai importante schimbări din viața sferei civile, survenite în urma noii Legi Civile. Aceste noutăți vor afecta nu doar existența Uniunii, ca organizație-umbrelă, ci a tuturor asociațiilor civile românești.

Ședința Uniunii nu a fost lipsită de critici și autocritici, precum nici de idei noi pentru viitor. Vicepreședintele Tiberiu Boca a subliniat că Uniunea trebuie să fie construită de jos în sus, iar

dacă asociațiile locale nu funcționează bine, și Uniunea se va clătina. „Trebuie să construim o nouă schemă, pe care să se bazeze noua Uniune!”, a mai spus Tiberiu Boca. Gheorghe Ruja din Micherechi a dat glas nemulțumirii sale față de activitatea Prezidiului, care nu are un dialog prea bun cu asociațiile, comunitățile locale. Florica Santău de la Chitighaz a accentuat că „actualul Prezidiu trebuie să-și asume răspunderea pentru viitorul Uniunii și pentru viitorul asociațiilor locale. Uniunea este singura organizație românească, care poate fi independentă de politică.” S-au mai făcut propuneri pentru modificarea Statutului, ca și persoane fizice să poată face parte din UCRU. Ultima problemă care a fost pusă la vot a fost însărcinarea actualului Prezidiu, ca până la toamnă să revizuiască situația tuturor asociațiilor locale afiliate, să întărească Uniunea prin aderarea a noi asociații și noi membri și să pregătească alegerea noului Prezidiu.

E. Simon

tutului). Adunarea generală a UCRU are în total 61 de membri, deci era necesară participarea a 32 de delegați pentru luarea unor decizii hotărâtoare. Conform Statutului UCRU, în caz că la ședință nu sunt prezenți delegați în număr suficient pentru a asigura legitimitatea Adunării generale, pe baza § 5, art. 8 al Statutului, se poate proceda în felul următor: după câteva minute se convoacă din nou ședința Adunării generale, cu aceeași ordine de zi. Conform regulamentărilor în vigoare, această ședință este legitimă, indiferent de numărul delegaților prezenți.

După acest anunț, președintele Uniunii a salutat oaspeții prezenți la ședință: Excelența Sa domnul ambasador Victor Micula de la Budapesta, dl. consul gerant interimar Dan Constantin și dl. consul Răzvan Ciolcă de la Seghedin, dl. secretar I al ambasadei, Lucian Casone.

Înainte de votarea ordinii de zi, președintele a propus ca ședința să se desfășoare – ca de obicei – în limba română, iar pentru cei câțiva care nu înțeleg românește li s-a asigurat traducere.

Dr. Ioan Ciotea a dat explicații de ce nu se va putea alege la această

nu iau parte la ședințele anuale, astfel împiedică funcționarea normală a organizației; 2. Unele asociații românești locale pe parcursul anilor au fost desființate, însă despre acest lucru Uniunea nu a fost înștiințată, ca să poată șterge dintre membri aceste asociații; 3. Nu dorim să excludem din Uniune pe nimeni, care dorește să ia parte în munca Uniunii, dar unii – din motive juridice, ca de ex. desființarea asociației – au rămas în localitate fără organizație civilă (vezi cazul Cenadului Unguresc sau al Micherechiului); 4. Prezidiul Uniunii este de părere că în următoarele luni, până la toamnă, trebuie căutate toate asociațiile din localitățile românești și întrebat dacă vor să ia parte în munca Uniunii sau nu, să îi capacităm să ni se alăture cât mai mulți, unde e nevoie vom ajuta la înființarea a noi asociații românești. Uniunea și în viitor trebuie să reprezinte cât mai mulți români din Ungaria din cât mai multe localități; 5. La 1 ianuarie 2012, și apoi din nou acum câteva săptămâni, pe 24 aprilie, a fost modificată Legea Civilă, pe baza căreia trebuie să funcționeze toată sfera civilă din Ungaria. Aceste modificări

AȚRU a semnat cu patru instituții de învățământ

Vineri, 18 mai, la Jula s-a ținut ședința extraordinară a Adunării generale a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. Pe ordinea de zi a ședinței au figurat două puncte: dezbateră problemelor de actualitate referitoare la preluarea de către AȚRU a instituțiilor de învățământ și prezentarea și aprobarea bilanțului pe anul 2011 și a planului de afaceri al publicației „Cronica” pe anul 2012. Președintele Kreszta Traján a prezentat

situația în care se află la ora actuală preluarea școlilor propuse pentru a fi preluate de AȚRU, și anume pentru școala și grădinița românească din Chitighaz și școala din Săcal (care funcționează în integrare cu școala din Bedeu și Körösnagybányán) înfăptuindu-se deja semnarea convenției dintre primăriile din localitățile unde funcționează aceste două instituții de învățământ și AȚRU. Astfel, la ședință au fost supuse la vot și apro-

bate actul constitutiv și programul pedagogic al celor două instituții. Despre semnarea convenției cu primăria orașului Aletea, pentru școala de acolo, președintele a spus că se așteaptă o hotărâre din partea consiliului local pentru deschiderea unei grădinițe românești. În cazul în care consiliul local va fi de acord să ofere spațiu pentru acea grădiniță, care ar aparține școlii românești, AȚRU este dispus să preia ambele instituții. A.B.

Predica săptămânii

Botezul cu Duhul Sfânt

Există două lucrări pe care le face Domnul Isus în viața noastră și de care toți avem nevoie. Prima lucrare se referă la trecutul nostru și constă în iertarea păcatelor. A doua, se referă la viitor, și anume, la viața sfântă care-i plăcută lui Dumnezeu.

Prima lucrare, respectiv iertarea de păcate, a fost rezolvată la cruce prin moartea Domnului Isus. A doua lucrare are în vedere trăirea unei vieți sfinte pentru care Dumnezeu ne oferă puterea Duhului Sfânt. Nu stă în puterea omului să facă aceste două lucrări. De aceea, Dumnezeu a trebuit să rezolve amândouă problemele. Noi nu putem, numai prin propria putere, să trăim o viață care să placă pe deplin lui Dumnezeu și nici să împlinim toată voia Lui. Unii, sunt desul de înțelepți ca să înțeleagă lucrul acesta de la începutul vieții creștine și să caute imediat puterea lui Dumnezeu. Alții, descoperă aceasta numai după ce trec prin mai multe necazuri. Ei încearcă și cad mereu, după care, se întorc din nou la Dumnezeu și-l cer putere.

Din nefericire, mai există o categorie de oameni care experimentează o viață de înfrângeri repetate. În final, după nenumărate căderi, ei renunță și cred că nici nu este posibil să ai o viață de biruință pe acest pământ. Pe lângă biruința asupra păcatului, noi mai avem nevoie, de puterea Duhului Sfânt pentru a putea mărturisi pe Domnul. Mulți credincioși înțeleg că trebuie să facă lucrul acesta însă văd că n-au putere și ajung să fie muți. Unii, având o fire emotivă, cred că acesta este felul personalității lor și renunță. Ei își pierd nădejdea de a mai deveni vreodată martori puternici ai lui Hristos. Alții, înțeleg că Dumnezeu le-a promis puterea Duhului Sfânt, îl caută pe Dumnezeu, cer puterea aceasta și o primesc. În momentul acela, ei capătă îndrăzneală și sunt îmbrăcați cu daruri supranaturale. În acest fel, ei devin martori efectivi și îndrăzneți, plini de curaj

pentru Hristos. Una este să fim născuți din nou prin Duhul, și în felul acesta să devenim copii ai lui Dumnezeu, și este cu totul altceva să fim botezați cu Duhul Sfânt. Prin botezul cu Duhul Sfânt noi devenim cea ce vrea Dumnezeu să fim, astfel încât, să facem cea ce vrea Dumnezeu să facă copiii Lui. Sub Vechiul Legământ, Duhul Sfânt venea numai peste unii oameni făcându-i capabili să poată împlini o anumită lucrare pe care le-o încredința Dumnezeu. Sub Noul Legământ, Duhul Sfânt este dat tuturor celor care cred această promisiune a lui Dumnezeu, însetează după El, și-l cer stăruitor. Tot aici, se evidențiază faptul că Duhul Sfânt a venit ca să arate slava lui Isus și să ne transforme după chipul Său. Ioan Botezătorul a accentuat în mesajul său două slujbe principale pe care urma să le îplinească Domnul Isus: una era ca să șteargă păcatele și alta era să boteze cu Duhul Sfânt pe cei ce vor crede în El (Ioan 1:29-33).

Fiecare creștin are nevoie de ambele lucrări în viața lui. Prima promisiune din Noul Testament, referitoare la iertarea păcatelor, se găsește în Matei 1:21: „El va-mântui pe poporul său de păcatele sale”. Și, prima promisiune din Noul Testament care menționează botezul Duhului este în Matei 3:11: „El va boteza cu Duhul Sfânt”. Este important faptul că Noul Testament începe cu aceste două promisiuni. Acum începea o nouă eră, în care Dumnezeu a pus bazele noului Legământ, prin care omul poate primi dreptul să se nască din nou și să devină un copil al lui Dumnezeu; un dublu drept de naștere, și anume, să fim mântuiți de păcatele noastre și să fim botezați cu Duhul Sfânt. Desigur, Dumnezeu vrea să ne dea tot dreptul de naștere, în întregime, nu doar de jumătate. Fiecare din primele cinci cărți ale Noului Testament încep cu promisiunea botezului cu Duhul Sfânt: Matei 3:11, Marcu 1:8, Luca 3:16, Ioan 1:33, Fapte

1:5. Totuși, atât de mulți creștini nu vor să ceară botezul cu Duhul Sfânt. În Noul Testament Duhul este simbolizat printr-un râu de apă care curge de la tronul Lui Dumnezeu și cade pe pământ (Apocalipsa 22:1, Fapte 2:33). A fi botezat cu Duhul Sfânt înseamnă să fi botezat sub această cascadă care curge din cer de sub tronul lui Dumnezeu. Domnul Isus i-a chemat să vină la El pe toți cei care însetează; numai aceștia pot să primească Duhul Sfânt, astfel încât din inima lor să curgă râuri de apă vie (Ioan 7:37).

Primul pas spre această putere este să fim conștienți de această nevoie. Mulți credincioși sunt prinși în cearta nebunească de vorbe cu privire la acest subiect. Noi avem nevoie de putere nu de vorbe goale. Ce folos să vorbim frumos, dacă am fi ca niște oase uscate. Este mult

mai bine să fim cinstiți și să venim la Dumnezeu mărturisind că prin noi nu curg râurile de binecuvântare. După ce am făcut acest pas al sincerității să ne încredem în Dumnezeu care ne dă din belșug ceea ce ne-a promis. Următorul pas pentru a fi botezați cu Duhul Sfânt este setea. Aceasta înseamnă că trebuie să avem o dorință intensă ca în toată viața noastră să fie glorificat Dumnezeu. Atunci vrem și credem cu adevărat toate promisiunile Domnului. Să cerem dar Duhul Sfânt cu sete și cu credință și Dumnezeu ne va da ceea ce cerem. Primii apostoli au lăsat totul ca să-L urmeze pe Isus. Totuși, ei n-au putut să-și îplinească slujba pe care le-a dat-o Dumnezeu, ci au trebuit să aștepte până când au primit Duhul Sfânt. Domnul Isus însuși a avut nevoie să fie uns cu Duhul Sfânt înainte de a-și începe misiunea publică (Fapte 10:38). Dacă El a avut nevoie de această ungere cu cât mai mult avem noi nevoie. Domnul Isus le-a spus apostolilor să aștepte în Ierusalim până când vor fi îmbrăcați cu putere de sus (Luca 24:49). Apoi, chiar înainte de înălțarea la cer, El le-a spus din nou că, atunci când se va pogori Duhul Sfânt, vor primi pu-

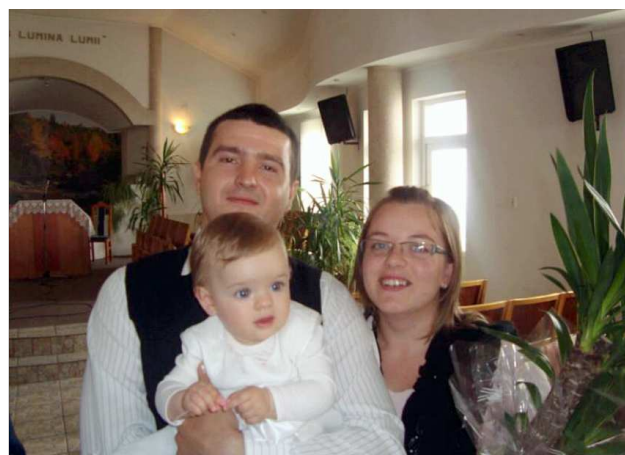
terea cu care vor putea duce mărturia Lui până la marginile pământului (Fapte 1:8). În ziua de Rusalii, Duhul Sfânt a fost revărsat peste ei și oamenii aceia fricoși s-au transformat în martori plini de îndrăzneală pentru Domnul. (Fapte 2:1-4). Ceea ce au primit ei era exact ce le-a promis Domnul Isus că vor primi, adică putere. Totodată, ceea ce au primit ei este exact ceea ce vor primi toți cei care însetează după slava lui Dumnezeu. Ce lucruri trebuie să avem pentru ca să putem trăi o viață creștină?

În primul rând avem nevoie de o învățatura biblică curată. Dar, n-avem nevoie numai de o doctrină, ci de toată puterea Lui Dumnezeu în viața noastră. Botezul cu Duhul Sfânt ne dă putere ca să trăim o viață sfântă și putere ca să-l slujim. Duhul Sfânt este asemănat în Scriptură cu vântul care suflă încotro vrea. Așa ne spune Domnul Isus în Ioan 3:8 că va fi cu oricine care este născut din Duhul. În cea ce privește detaliile exterioare, atunci când are loc botezul cu Duhul Sfânt, experiența fiecărui credincios va fi diferită; dar, îmbrăcarea cu putere este cea ce contează.

(www.viatavesnica.ro)

Slujbă de binecuvântare la biserica penticostală „Betel”

Orice părinte credincios are nevoie de Dumnezeu și de binecuvântarea Lui pentru a crește un copil care să ajungă să se bucure de mântuire. Din acest motiv, chiar înainte de a se naște copilul, părinții se roagă pentru copilășul lor ca Domnul să-l încredințeze în brațul Lui pentru totdeauna. Dincolo de această preocupare spirituală, în inima fiecărui părinte se ascunde dorința de a-și aduce pruncul în primele zile de viață în adunare, pentru ca și aceștia să se roage pentru binecuvântarea micuțului. Duminică, 13 mai, familia Pop din Micherechi și-a adus fetița, Sofia Zara, la

binecuvântare, la biserica penticostală „Betel”. Slujba de binecuvântare a fost oficiată de Viorel Bogdan, care s-a rugat pentru acest suflet ca Domnul să o pă-

zească alături de familia sa. Sofia a fost binecuvântată de întreaga biserică dar și de bunici, părinți și membri ai bisericii prin rugăciunile înălțate. A.C.

Tineri de la școala de artă din Lugoj au concertat la Julia

Muzica este limbajul universal. Dacă ea conține emoție, trece peste orice graniță. Muzica de calitate și mînuirea instrumentelor de către tinerii din Lugoj și Julia, elevi ai școlilor de artă muzicală din cele două orașe, au provocat emoții părinților și publicului prezent la concertul comun din ziua de joi, 17 mai, de pe scena sălii festive a Școlii de Muzică „Erkel Ferenc” din Julia. Concertul susținut de elevi și profesori ai instituției gazdă și ai Școlii de Arte Frumoase „Filaret Barbu” din Lugoj a avut loc în cadrul primei etape a unui parteneriat semnat de reprezentanții celor două instituții de învățământ. Acest proiect a fost inițiat de prof. dr. Constantin T. Stan de la școala din Lugoj și Fekete Katalin, profesoară la școala de muzică din Julia (fostă elevă a domnului Stan), proiect prin care se urmărește stabilirea unor relații de prietenie și colaborare artistică între aceste instituții și altele similare din diferite arii geografice europene.

În deschiderea programului, domnul Constantin T. Stan a vorbit celor prezenți despre o colaborare mai veche între personalități din cele două orașe, Lugoj și Julia: întemeierea în 1889 a Corului Vocal Român din Julia, dirijat de un muzician-țaran din Chizătau,

Achim Șuman, grație diligențelor avocatului lugojean Teodor Pap (născut la Julia), fost președinte al Reuniunii Române de Cântări și Muzică din Lugoj. Domnul Stan a mai amintit de Constantin Pomuț, român născut la Julia (unul din frații celebrului George Pomuț), care a fost primul profesor de psihiatrie al Facultății de Medicină din Pesta, iar Ditta Pásztor, cea de-a doua soție a lui Bartók Béla, părintele muzicii moderne, își are obârșia, pe linie maternă, din Lugoj. Notarul regesc lugojean Mihail Bejan (1838–1908) a elaborat prima traducere în limba română a Cronicii notarului anonim al rege-

lui Béla (Sibiu, 1889), premiată de Academia Română.

O colaborare fructuoasă a existat în ultimele două decenii și între corul lugojean „Ion Vidu” și corul „Pro Musica” din Julia, iar acest proiect al școlilor de muzică deschide noi orizonturi spre tinerele generații, urmând ca peste câteva luni copiii din Julia să întoarcă vizita colegilor de la Lugoj. Școala de Arte Frumoase „Filaret Barbu” din Lugoj are parteneriate culturale și cu alte școli muzică similare în Franconville și Saint Leu la Forêt în Franța, dar și cu Varel și Aichach în Germania.

A. Butar

Conferință preoțească la Chitighaz

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat ca anul 2012 să fie declarat „Anul omagial al Sfântului Maslu și al îngrijirii bolnavilor”. În acest context, sâmbătă, 19 mai, s-a desfășurat și conferința preoțească de la Chitighaz. La fel ca și în anii anteriori, conferința preoțească a fost precedată de săvârșirea în biserică ortodoxă din localitate a Sfintei Liturghii Arhieresti, oficiată de Preasfințitul Părinte Episcop Siluan și un sobor de preoți ai Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria.

După slujba de la biserică, lucrările conferinței s-au desfășurat

în sala de sedință a Căminului cultural din localitate. În cadrul conferinței au prezentat referate părintele arhimandrit Calinic, care a vorbit despre Taina Sfântului Maslu din punct de vedere istoric, teologic și practic, prezentând și o analiză despre felul cum este ea abordată de către celelalte confesiuni creștine. Părintele a mai vorbit despre temeiurile biblice ale Tainei Sfântului Maslu, lucrarea sfântă săvârșită în numele Sfintei Treimi, de către preoții Bisericii, prin care se împărtășește credinciosului bolnav harul nevăzut al tămăduirii sau ușurării suferințelor

trupești, întărirea sufletească, iertarea păcatelor. Folosind câteva surse importante ale teologiei ortodoxe și preocupări mai noi ale unor autori care au avut în vedere această taină, părintele Calinic a redat o privire de ansamblu despre originile acestei taine. Doar mulțimea rugăciunilor și a textelor biblice din slujba Sfântului Maslu arată grija sporită acordată de Biserică celor bolnavi. În același timp, bogăția duhovnicească a slujbei descoperă Taina Ungerii Tămăduitoare ca fiind o lucrare pastorală și misionară a Bisericii lui Hristos.

Părintele protopop Marius Maghiaru, de la parohia din Budapesta, a subliniat în referatul prezentat aspectele practice ale îngrijirii bolnavilor, prezentând teme interesante legate de această latură constantă a activității Bisericii Creștin-Ortodoxe de-a lungul veacurilor. Prezentările au fost urmate de discuții și exemple concrete evidențiate de ceilalți preoți în timpul activității pastoral-misionare pe care au desfășurat-o. Sărbătoarea s-a încheiat printr-o agapă frățască la parohia din Chitighaz.

A.B.

Pe scurt...

LEUCUȘHAZ

Competiția sportivă „Cupa prieteniei”, organizată anual pentru elevii de la școlile generale bilingve și unde limba română se predă ca obiect de studiu, este organizată vineri, 25 mai, în sala de sport a școlii generale din Leucușhaz. Organizatorii programului sunt Școala generală și Autogovernarea românească locală, în colaborare cu ATRU.

JULA

Referența pentru sport a Primăriei orașului Julia, Ana Baktai, originară din Miche-rechi, a fost premiată sâmbătă, 19 mai, cu cea mai înaltă distincție națională pentru sportul de tineri. Premiul s-a făcut la Budapesta, la Centrul Asociațiilor de Sport.

JACA

Un grup însoțit de doamna Viorica Cherteș, președintele Asociației Femeilor Ortodoxe din Oradea, va efectua pe 28 mai o vizită la Jaca, la invitația Autogovernării românești locale, cu care întrețin relații de colaborare de mai mulți ani.

SEGHEdin

Marti, 29 mai, de la ora 17.00, Filiala Seghedin a ICR Budapesta difuzează la Cinema Grand Café din Seghedin în cadrul „Film românesc la ora 5”, filmul „Din dragoste cu cele mai bune intenții”, regizor: Adrian Sitaru.

JULA

Centrul Cultural Românesc din Julia va găzdui vineri, 8 iunie, festivalul folcloric „Perișta”. La eveniment vor participa elevi de la școlile generale în care se predă limba română. Ediția a XX-a este organizată de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria.

CENADUL UNGURESC

Sâmbătă, 9 iunie, la Biserica Ortodoxă Română „Înălțarea Domnului” din Cenadul Unguresc va fi sărbătorit hramul bisericii. Sfânta Liturghie Arhierescă, oficiată de Preasfințitul Siluan, episcopul românilor din Ungaria și Preasfințitul Lucian, episcopul Caransebeșului va începe la ora 9.30. Răspunsurile la Sfânta Liturghie vor fi date de grupul „Katharsis” al Episcopiei din Caransebeș.

Placheta „Bălcescu” pentru trei absolvente ale liceului românesc

Anul acesta, trei eleve ale promoției 2008/2012 au fost premiate cu Placheta „Bălcescu”. În cadrul serbării de bun rămas, directoarea liceului *Maria Gurzău Czeglédi* a înmănat elevelor *Anamaria Bányai*, *Suzana Czeglédi* și *Aneta Solcan* acest premiu de recunoștință.

Am fost o mică familie...

Pentru eleva *Anamaria* a fost un lucru firesc și natural să învețe la acest liceu, pentru că părinții, sora ei dar și verișorii ei au terminat liceul Bălcescu. A frecventat grădinița românească din Iula împreună cu mai mulți colegi de clasă: *Suzana Czeglédi*, *Petru Ardelean* și *Andrei Lovász*, după care a urmat școala generală și liceul românesc.

– Nu m-am așteptat la acest premiu, pentru că mai sunt în clasă alții care au fost eminenți. Placheta „Bălcescu” pentru mine înseamnă laudă, recunoștință. În anul doi la liceu am

primit nota patru la matematică, dar pe parcursul celor opt ani de școală generală și de liceu am fost eminentă. În anul doi am dat examenul de bacalaureat la limba engleză și din informatică în limba română, iar în anul trei am dat examen din chimie și din cultură și civilizație românească. Anul acesta am avut examene din limba și literatura română, maghiară, istorie, matematică și biologie. Mi-aș dori să devin medic și să devin studenta Universității de Medicină din Seghedin. Am fost aici ca o mică familie, ce o să-mi lipsească, ne-a mărturisit *Anamaria Bányai*.

Anamaria
Bányai

Aneta
Solcan

Suzana
Czeglédi

Prietenii de la liceu sper să rămână pe veci

Absolventa *Aneta Solcan* se bucură de acest premiu mai mult pentru că a văzut în ochii părinților ei o bucurie nespusă. Tânăra elevă este membra Adunării penticostale „Betel” din Micherechi. După cum ne-a mărturisit, crede că Dumnezeu este cel care i-a îndreptat pașii în viață.

– M-a surprins când directoarea școlii, *Maria Gurzău Czeglédi*, mi-a rostit numele, pentru că nu mă așteptam să fiu și eu numită. Mă bucur foarte mult pentru că în timpul celor patru ani m-am străduit să învăț cât mai bine la toate disciplinele. Pentru mine este o onoare mare, fiindcă înseamnă că și profesorii sunt de părere că am meritat această plachetă. Sunt prima fată în familie care a ajuns până aici. Eu cred că fără Dumnezeu nu putem exista, am cerut ajutorul Lui în fiecare zi chiar și acum, la bacalaureat. Dacă Dumnezeu nu ar exista pentru mine, atunci nu aș fi nimic. Cred că orice om are un scop în viață. Cu trecerea anilor am decis că vreau să devin medic. Pentru mine cel mai frumos lucru este dacă pot să ajut pe cineva, iar doctorii tocmai aceasta fac. Ca limba română să rămână activă pentru mine, doresc să-mi continui studiile superioare în România, la Universitatea de medicină „Victor Babeș” din Timișoara. Acești patru ani au fost pentru mine extraordinari, nu am trăit asemenea sentimente în viața mea. Am legat multe prietenii care sper să rămână

până-n veci, a precizat *Aneta Solcan*.

„În familie am auzit multă vorbă românească”

– Placheta „Bălcescu” pentru mine înseamnă o mare bucurie. Le mulțumesc profesorilor pentru faptul că mi-au oferit acest premiu. Știu bine că această plachetă o primesc elevii cărora le place limba, literatura și cultura românească. Aici la școală mi-am făcut mulți prieteni, am înșusit multe cunoștințe de la profesorii pe care îi iubesc și îi respect. Când eram mai mică, în familie, de la bunicii mei azeam multă vorbă românească. Părinții din partea mamei au stat cu noi și vorbeau în grai bihorean. La școală am învățat limba literară, am participat la mai multe concursuri de citire, de recitare și de povestire. Am scris articole în revista școlară „Licurici” și am dansat în ansamblul de dansuri populare al liceului. Vreau să învăț limba română la cel mai înalt nivel, studiile superioare doresc să mi le continui în România, la Universitatea de medicină din Timișoara, ne-a mărturisit *Suzana Czeglédi*.

A. Cioca

Preșcolarii își iau rămas bun de la grădiniță

La sfârșitul anului școlar 2011/2012 își iau rămas bun de la grădinițele românești din Ungaria 110 copilași, cu șase mai mulți decât anul trecut. Seria serbărilor de sfârșit de an școlar a început pe 11 mai, la grădinița din Apateu, unde 7 copii și-au luat rămas bun de la educatoarele, doicile și colegii lor. În acest an școlar cei mai mulți copii vor părăsi instituția de învățământ la Chitighaz, în număr de 35, în schimb grădinița din

Bedeu în acest an numără doar 2 preșcolari. O constatare tristă, că în timp ce la toate grădinițele unde se predă limba română numărul preșcolarilor a crescut față de anul trecut, la

grădinița din Micherechi a scăzut de la 20 la 8.

Mai jos publicăm datele serbărilor de sfârșit de an și numărul copiilor care vor părăsi grădinițele, unde se predă limba română:

Apateu	11 mai	7 copii
Iula	25 mai, ora 16.00	23 copii
Bătania	25 mai, ora 10.00	7 copii
Aletea	26 mai, ora 9.00	9 copii
Micherechi	1 iunie, ora 17.00	8 copii
Chitighaz	2 iunie, ora 9.00	35 copii
Cenadul Ung.	2 iunie, ora 9.00	21 copii
Bedeu	3 iunie, ora 15.00	2 copii
Săcal	9 iunie, ora 9.00	5 copii

Serbare la grădinița din Apateu
(foto: www.haon.hu)

Olimpiadă internațională de spiritualitate românească la Baia Mare

Inspectoratul Școlar Județean Maramureș organizează în perioada 24–29 mai Olimpiada internațională de limbă, literatură și spiritualitate românească. La acest concurs vor par-

ticipa cinci eleve de la Liceul „N. Bălcescu” din Iula: *Nicoleta Țicudean*, *Roxana Roșu*, *Jenifer Iuhăș*, *Adriana Somogyi* și *Suzana Roșu*, însoțite de profesoara *Elena Olteanu*. A.C.

Concurs național de povești românești, la Bichișciaba

Casa de povești din Bichișciaba a găzduit și anul acesta, în cadrul concursului de povești românești pe țară, peste 90 de copii, elevi ai școlilor generale din Ungaria în care se predă limba română.

Ajuns la cea de-a 18-a ediție, interesul pentru această acțiune s-a dovedit la fel de mare ca la început. Toți participanții au fost foarte bine pregătiți și un lucru laudabil este faptul că poveștile nu au fost citite, ci toți au memorat poveștile, unele fiind din literatura universală, altele în grai, din poveștile populare sau din poveștile povestitorilor români din Un-

poveștile dezvoltă vocabularul, prin intermediul lor crescând bagajul de cuvinte la care copilul poate apela în diverse situații pentru a comunica.

Organizatorul concursului, domnul *Gheorghe Gros*, președintele Autogovernării Românești din Bichișciaba ne-a mărturisit că în fiecare an se găsesc oameni de bine care să sprijine acest concurs, pentru ca tinerii să fie răsplătiți cu premii frumoase. „Această frumoasă Casă a poveștilor din Bichișciaba ne-a dat ideea de a organiza concursul și faptul că a fost prima manifestare de acest gen atunci, în urmă cu 18

ria. La eveniment au fost expuse și imagini din lumea poveștilor, desenate de unii copilași mai talentați în desen decât în ale povestitorului, la încheierea concursului fiind premiate și acestea.

Startul concursului s-a dat la orele dimineții și pentru că în total au fost 96 de concurenți, copiii au fost împărțiți pe patru categorii, la fiecare categorie fiind un juriu compus din trei membri, profesori de la școlile din Ungaria în care se predă limba română. Președinta juriului a fost doamna *Iulia Olteanu*, directoarea școlii din Bătănia.

Poveștile modelează emoțiile, te pot ridica și te pot învăța, totodată poveștile au importantul rol de a dezvolta creativitatea și imaginația copilului, el putând să participe indirect la aventurile personajelor prezentate în paginile cărților. Un alt rol important pe care îl joacă poveștile în viața copiilor este acela că le dezvoltă limbajul și le facilitează accesul la cuvinte și expresii noi. Așadar

ani. Eu cred că concursul de povești pe țară de la Bichișciaba a devenit îndrăgit de copiii care se pregătesc din timp să învețe poveștile. Concursul le trezește astfel și interesul pentru lectură, cei mici care știu să vorbească românește în graiul bihorean, cum sunt de exemplu copiii de la Micherechi, și le este foarte ușor să spună povești scrise în grai. Atmosfera de povește, care presupune liniște și deschidere sufletească din partea copiilor, o găsim când pășim pragul acestei case frumoase amenajate. Cel mai important este însă ca toți copiii să se simtă bine...”, a mai spus domnul Gros.

Concursul a fost organizat de Autogovernarea Românească a orașului Bichișciaba, în colaborare cu Autogovernarea Românească a Județului Bichiș și Autogovernarea orașului Bichișciaba, precum și cu sprijinul unor întreprinzători. La concurs a onorat cu prezența și domnul *Dragoș Viorel Țigău*, ministru consilier la Ambasada României de la Budapesta.

Școli bilingve, clasele 1-2:

Locul I:

Natașa Dimoiu (Bătănia)
Beniamin Somogyi (Micherechi)

Locul II:

Hana Szöllősi (Jula)
Melania Miron (Micherechi)

Locul III:

Claudia Berki (Bătănia)
Ștefania Scopeti (Aletea)

Premiu special:

Richard Kozák (Bătănia)
Sebastian Iuhas (Micherechi)
Thomas Spulnyik (Săcal)

Școli bilingve, clasele 3-4:

Locul I:

Liliana Daniel (Chitighaz)
Ruben Martin (Micherechi)

Kevin Miron (Micherechi)

Locul II:

Dora Nagy (Micherechi)
Reca Hanyecz (Jula)
Blanca Marc (Jula)

Locul III:

Dora Misik (Bătănia)
Ana Santău (Jula)
Reca Burzuk (Săcal)

Premiu special:

Ana Scopeti (Aletea)

Școli bilingve, clasele 5-8:

Locul I:

Hajnal Putin (Bătănia)
Andreea Coita (Micherechi)
Alexandra Bigu (Micherechi)

Locul II:

Grațela Covaci (Jula)

Vanesa Iurasoc (Micherechi)

Petru Forogău (Micherechi)

Locul III:

Aneta Buca (Bedeu)
Betina Forogău (Chitighaz)

Estera Gherman (Micherechi)

Premiu special:

Carina Iuhas (Micherechi)
Cristofer Cozma (Jula)

Școli unde limba română se predă ca obiect de studiu, clasele 1-8:

Locul I:

Mario Kacsó (Apateu)
Lili Luncz (Cenadul Unguresc)

Locul II:

Olivia Faludy (Cenadul Unguresc)
Boglarca Covaci (Apateu)

Locul III:

Noemi Aliman (Pocci)
Timea Mikló (Leucușhaz)

Premiu special:

Cristof Oromoș (Apateu)

La desen au fost premiați: *Hana Szöllősi*, *Andreea Nicoleta Török*, *Lili Rocska*, *Dora Misik*, *Aneta Buca*, *Estera Ardelean*.

A. Butar

(Fotoreportaj în pag. a 12-a)

O familie românească pentru copiii bolnavi

Asociația „Aleargă pentru copiii cu dizabilități” a organizat pe 12 mai, la Jula, ediția a IV-a a semi-maratonului. Competiția de alergare organizată de asociația julană a avut ca

scop strângerea fondurilor pentru reabilitarea și tratarea copiilor cu dizabilități. Un număr de peste o sută de concurenți au luat startul din fața Cetății medievale, fiind încurajați de

numeroși suporterii. Traseul de 7 km a trecut prin inima orașului Jula. Printre participanți s-a aflat și familia *Borszéki* din Jula, care cu mic cu mare au alergat în scop caritabil. A.C.

Cuvinte de origine română în limba maghiară (II) La plăcinte, înainte...

Gastronomia nu cunoaște – și nu a cunoscut – granițe teritoriale. Și, odată cu mâncărurile care au trecut de la un popor la altul, au trecut dintr-o limbă în alta și cuvintele care le denumesc. Acest itinerar lexicogastromonic cu greu mai poate fi refăcut. Mă opresc la câțiva termeni culinari, comuni limbilor română și maghiară, pe care îi folosim, în limbă și în meniu, și astăzi: plăcintă, pită, pogace și málai.

Cuvântul *palacsinta* – e atestat în maghiară din anul 1577, într-un important document al istoriei limbii maghiare, *Glossa de la Cluj (Kolozsvári Glossza)*. Acest fel de mâncare este amintit însă încă din 160 î.Cr., istoricul roman Marcus Porcius Cato (Cato cel Bătrân) a scris în tratatul său *De agri cultura* despre populara „placenta” cu brânză care era oferită ca jertfă zeilor. Plăcinta română se cocea pe o piatră sau pe un platou de metal, încinse în foc. Prima descriere a rețetei ungurești se află într-o carte de bucate alcătuită de bucătarul curții princiare a Transilvaniei. În limba maghiară, cuvântul este împrumutat în mod cert din română, însă cele

două preparate culinare nu mai sunt identice. În limba română, *palacsinta* este denumită *clătită*. *Clătită* este un adjectiv, de aceea mă gândesc că, inițial, e posibil să se fi numit „plăcintă clătită” – dacă ne gândim la modul în care se mișcă aluatul în tigaie, deasupra focului. Și fiindcă veni vorba de tigaie, mai amintesc aici că grecii cunosc și ei acest tip de plăcintă, încă din antichitate. Dacă ar fi să traducem denumirea grecească a clătiței i-am spune „tigăită”, pentru că atenienii îi spuneau „tagenites”, „teganites” sau „tagenias” (toate variantele fiind derivate ale cuvântului „tegeno”, care desemna tigaia de prăjit). De menționat că la românii din

Ungaria, „plăcintă” denumește prăjiturile, în general, dar mă întristează că, în ultimul timp, am auzit la Micherechi pluralul „plăcinturi” (specific genului neutru al substantivelor), în loc de *plăcinte*.

Cât despre zicala care începe cu „La plăcinte, înainte...” și care este o descriere pentru omul leneș și laș, ea a rămas în memoria colectivă românească datorită poveștii lui Ion Creangă, *Harap Alb*:

„Cum văd eu, frate-meu se poate culca pe o ureche din partea voastră; la sfântul Așteaptă s-a împlini dorința lui. Halal de nepoți ce are! Vorba ceea:

La plăcinte, înainte
Și la război, înapoi.”

conf. dr. Mihaela Bucin

Niște români la Paris

Cum prezența românilor la Paris este menționată în presă mai ales legată de evenimente neplăcute, să înclinăm puțin balanța și către semnul plus...

La sfârșitul săptămânii trecute, eu și colega mea, *Maria Gavra*, ne-am alăturat unui grup de români reuniți la Sorbona. Cauza: misiunea noastră comună, aceea de a preda limba, literatura și civilizația românească în diferite țări ale Europei, și nu numai, acolo unde există lectorate românești. Scopul: acela de a împărtăși experiențe, bune practici, comunicări științifice, de a ne spune problemele, de a căuta soluții.

dispușe la sacrificarea „limbilor mici” din oferta educațională.

Dacă axa administrativă ne-a sporit îngrijorările referitoare la soarta lectoratelor românești în străinătate, cea științifică în schimb, ne-a reconfortat și ne-a întărit în gândul că, oriunde am fi, vom sluji patriei limbii și literaturii române. Fiecare comunicare a fost diferită de cealaltă, prin tematică și abordare, fie că a fost vorba de a le vorbi unor studenți străini despre virtuți ale predării în vechile predoslovii românești, fie despre atente selecții de texte din autori contemporani, fie că

Nu voi face o dare de seamă, ci voi reda doar câteva impresii. Mai întâi, că întreaga acțiune a fost minuțios planificată, informațiile oferite – prompte și eficiente, primirea, călduroasă, întregul merit al inițiativei și coordonării întâlnirii revenindu-i inimoasei colege care predă limba română la Sorbona.

Apoi, aș menționa anvergura oficială conferită evenimentului, la întâlnirea de lucru participând conducerea Institutului Limbii Române de la București, reprezentanți ai Ministerului Educației din România, ai Ambasadei române din Paris, ai Institutului Cultural Român din Franța. Astfel, fiecare lector participant a avut ocazia de a prezenta audienței specificul academic, administrativ și legislativ al lectoratului de proveniență, fiind o bună ocazie de a remarca varietatea formulelor de existență dar și, din păcate, în general, vulnerabilitatea multor lectorate pe fondul crizei economice și a unei autonomii universitare pre-

s-a prezentat conceptul lingvistic modern de intercomprehenșiune în predarea limbilor, sau s-a abordat istoria predării limbii române în Spania, dificultățile predării gramaticii românești studenților italieni sau traducerea scriitorilor români în limba germană. Interesul audienței a fost remarcabil, dovadă întrebările și discuțiile lansate de intervențiile celor doi lectori români la Seghedin, una referitoare la dinamica lucrărilor de licență ale studenților Catedrei de limba română din cadrul Institutului pentru minorități, cealaltă despre importanța metodică a aplicării conceptelor sociolingvistice, dar mai ales a fost vie dorința tuturor participanților, lectori și reprezentanți ai autorităților menționate deja, de a afla cât mai multe despre comunitatea românească din Ungaria. Astfel stând lucrurile, poate nu ar fi lipsită de interes o viitoare întâlnire a lectorilor români în această țară!

dr. Elena-Tia Sandu

Fotodocumentar

Un carnaval de pe vremuri la Catedra de română din Seghedin

Locuri și oameni din Ungaria și Transilvania în descrierile lui John Paget din prima jumătate a secolului al 19-lea (partea I)

John Paget sau Paget János, cum avea să se numească mai târziu, s-a născut la Torpe Satchville în Anglia anul 1808. Interesul față de ținuturile țărilor coroanei ungare, respectiv cele transilvane datează de pe timpul șederii sale în Italia unde a cunoscut-o pe viitoarea sa soție în persoana văduvei baronului Bánffy László, baronesa Wesselényi Polixéna. În compania acesteia, Paget a cutreierat în lung și-n lat nu numai Transilvania ci întreg teritoriul regatului ungăr de odinioară, cel mai impresionat fiind însă de români, cărora le-a dedicat un spațiu important în cartea, ce dezvăluie impresiile sale de călătorie. Această călătorie a avut loc către sfârșitul anilor 1830. Noțiunile folosite de către Paget privitoare la Transilvania („o țărișoară ciudată” sau „o țară la marginea extremă a civilizației europene”) denotă cât de puțin cunoscută era această regiune occidentalilor în acele timpuri. Traseul lui Paget, pe parcursul căruia i-a cunoscut pe români, începe odată cu traversarea Tisei pe

la Seghedin, străbătând Banatul, Țara Hațegului și sud-vestul Transilvaniei. Seghedinul, pe care îl numește un „El Dorado” al grecilor (poate și al aromânilor), nu i-a lăsat cele mai plăcute impresii: un oraș cu străzi largi pavate cu scânduri și pline de șanțuri noroioase. Casele păreau umezite și părăsite iar ruinele vechii fortărețe ce cândva controlase traficul peste Tisa, oferea o imagine dezolantă. Poate însă, așa cum și autorul recunoaște în însemnările sale, vremea posomorâtă i-au creat aceste impresii despre Seghedinul acelor timpuri. După traversarea Tisei, diligența își continuă drumul spre Timișoara. Traversând Banatul, Paget remarcă diversitatea etnică a acestuia în care diferitele „rase” trăiesc în general separat în sate, păstrându-și astfel fiecare caracterul etnic nealterat. Odată ajuns în satele românești el observă că, deși printre germani (șvabi) destul de mulți vorbesc româna, românii nu vorbesc decât limba lor proprie. În așezările cu populație mixtă, unde nu rar era cazul

conviețuirii a trei sau chiar a mai multor naționalități, nici măcar vecinii nu se înțeleg între ei, remarcă Paget. Căsătoriile mixte erau o raritate mare iar între maghiari și români, de neimagina. Se pare că Paget avea sursele sale de informare, probabil însoțitorii săi de drum sau baronesa Wesselényi, surse care puteau fi destul de subiective și care reflectă niște stereotipuri și clișee ale vremii pe care el și le-a însușit, acestea fiind răspândite apoi în Europa prin intermediul cărții sale. Din Munții Poiana Ruscă voiajul său a continuat spre nord, trecând pe lângă ruinele cetății Sarmisegetusa de la Grădiște sau Várhely, cum se numea pe atunci

satul de lângă ruine. Imaginea acestor ruine i-a amintit de impresia pe care o avuse după traversarea Dunării pe la Orșova, când văzu pentru prima dată țărani români. „Îmbrăcămintea, caracterul, întreaga înfățișare a valahilor mi s-a părut atât de dacică”, afirma Paget, „încât oricine a văzut columna lui Traian de la Roma i-ar recunoaște cu ușurință pe români în figurile de daci de pe columnă. Ei au același nas încovoiat, ochi adânciți și părul lung, aceeași căciulă din piele de oaie, aceeași cămașă legată la brâu, lungă până la genunchi și aceeași pantalon lungi și largi.” Această viziune a lui Paget se datorea cu siguranță mai ales

lecturilor sale de natură romantică despre istoria antică și medievală a spațiului transilvan. Paget a fost fascinat de trecut și căuta cu ardoare orice urmă a trecutului îndepărtat în prezentul pe care el îl trăia. Asocierea țăranilor români cu dacii antici avea la acea dată un ecou destul de răspândit, nu în ultimul rând datorită aspectului lor asemănător, specific populațiilor de munte din spațiul carpato-danubiano-pontic, cu cel al dacilor de pe Columnă. Dar aspectul țăranilor români nu se deosebea în esență nici fizionomic și nici la port de cel al țăranilor ruteni sau bulgari din zonele montane, însă faptul că descendenții dacilor mai pot fi încă identificați în același areal geografic, l-a determinat pe Paget să creadă în „reîncarnarea” dacilor antici romanizați în românii zilelor sale. Cunoștințele sale despre istoria spațiului transilvan erau remarcabile dar totodată confuze și eronate, ceea ce însă nu l-a împiedicat să emită diferite ipoteze istorice. (Va urma)

dr. Petru Weber

La Universitatea Sorbona IV din Paris, a fost organizat, în perioada 17–19 mai, un simpozion al lectorilor din România care predau limbă, literatură și civilizație românească în diverse facultăți din străinătate, întrunire despre care relatează colega mea, Elena Sandu, în articolul alăturat. Eu aș dori să vă povestesc mai ales despre „atrăcțiile pariziene” care au completat evenimentul științific.

Când ajungi într-un asemenea loc, dorința cea mai puternică este să vezi tot, să te transformi într-un aspirator care absoarbe toată oferta „Orașului Luminilor”, dar, deja din trenulețul care ne-a dus de la aeroport în centrul orașului, am fost asaltați de doi cântăreți ambulanți, cât se poate de români. Era doar primul semn al diversității populației Parisului,

Simpozion la Paris și nu numai atât!...

oameni de toate rasele, culorile și religiile, veniți în capitala unei țări care are una dintre cele mai generoase legislații în relație cu viața socială a locuitorilor săi.

Cu toate acestea, Parisul nu și-a pierdut farmecul francez, nici puternicul sentiment de libertate pe care-l emană prin firescul comportamentului „nefiresc”, prin toate măruntele situații întâlnite aiurea prin oraș. Poți să te întinzi pe iarbă, să faci exerciții de gimnastică în orice poziții dorești, chiar dacă ești lângă Sena, în Jardin de Luxembourg, poți să-ți asțâmperi foamea cu o „scoavă” de la un chioșc aflat aproape în fața Palatului Elysee, reședința proaspătului președinte al Republicii Franceze, *François Hollande*, sau să te îmbraci

cu cele mai ciudate veșminte. Nimeni nu se miră, nu se scandalizează, nu se condamnă pe nimeni.

Sunt destul de mulți turiști, mai ales în zona obiectivelor care definesc orașul. În fața Catedralei Notre-Dame, un cort imens adăpostește un fel de târg al brutarilor și patiserilor care fac pe loc demonstrații de măiestrie, în care implică, spre amuzamentul maturilor, copii de toate vârstele.

Cred că deosebim parizienii de turiști din plăcerea cu care localnicii stau pe terasele restaurantelor și cafenelelor la niște mese minuscule, întotdeauna întorși cu fața spre trecători.

De la nivelul străzii, pătrundem în spații care nu se dezvăluie atât de ușor oricui, deși ascund comori de frumusețe. Mă gândesc

la clădirea în care se află Ambasada României, pe care, cei care au norocul să o locuiască, o consideră cea mai frumoasă ambasadă din Paris. Și cred că nu greșesc.

Clădirea a suferit mai multe transformări, dar cea care i-a dat o înfățișare foarte apropiată de cea actuală a fost contesa Martine de Béhague (1869–1939), colecționară de artă, pe care unii o socotesc „un Mecena” francez, datorită generozității cu care a ajutat mai mulți artiști, Paul Valéry, de exemplu, fiind angajat aici ca bibliotecar. După moartea ei, în 1939, palatul a fost cumpărat de statul român, primul ambasador care a locuit aici fiind Gheorghe Tătărescu.

În sala de bal, numită și salonul de aur, a avut loc

deschiderea oficială a seminarului nostru și conferința istoricului *Lucian Boia* despre identitatea românească, în prezența mai multor personalități române și franceze. Evenimentul a fost fericit completat cu un concert de muzică clasică susținut în, arhitectonic vorbind, surprinzătoare sală bizantină.

Minunile Parisului nu s-au sfârșit aici, dacă ar fi doar să adaug că la atelierul lui Constantin Brâncuși am ascultat-o pe *Doina Lemny*, muzeograf, vorbindu-ne două ore despre viața și operele artistului sau că am stat la cozi interminabile ca să profităm de „Noaptea Muzeelor” din 19 mai, eveniment european care, iată, ne-a găsit în cel mai minunat loc posibil.

Parisul are însușirea de a-ți stârni o poftă irezistibilă de a reveni.

Lector Maria Gavra

Semn de carte/Născut în URSS

Trecutul nu trebuie nici urât, nici iubit, ci trebuie înțeles

Printre evenimentele literare prezentate de ICR în cadrul celei de a XIX-a ediții a Festivalului de Carte de la Budapesta s-a aflat și lansarea ediției în limba maghiară a volumului „Născut în URSS” de Vasile Ernu. Ediția în limba maghiară „Született Szovjetunióban” a apărut la editura L'Harmattan, în traducerea lui László Noémi. „Născut în URSS” este volumul de debut al lui Vasile Ernu, apărut la Polirom în anul 2006. Cartea apărută și în formă digitală a fost distinsă cu Premiul pentru debut al revistei „România literară” și cu Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor din România pe anul 2006. Cartea a fost tradusă până acum în șapte limbi: rusă, bulgară, spaniolă, italiană, georgiană, poloneză, iar acum în limba maghiară. Criticul lite-

rar József P. Körösy a arătat că „Născut în URSS” este primul roman tradus în șapte limbi și care în 2010 a ajuns la a treia ediție. De asemenea, și traducătorul a fost premiat cu premiul de debut pentru traducere.

Vasile Ernu s-a născut pe teritoriul de azi al Republicii Moldova, iar în 1990 a început studiile în România, la Timișoara. Plecarea sa din blocul comunist a fost posibilă datorită schimbărilor produse de perestroika și Mihail Gorbaciov. Autorul a mărturisit că întors de la studii, URSS nu mai exista, se formase o țară pe care nu o cunoștea. Cea mai mare descoperire a sa pe perioada studiilor în România a fost că patria nu înseamnă numai limbă: „Trăind în România, lângă oameni care vorbeau aceeași limbă, aveam memorie diferi-

tă, nu aveam amintiri comune, care îți construiesc un altfel de limbaj, poate mai important”.

Ceea ce a descoperit după ce s-a destrămat URSS era că: „ceea ce îi unea era ideea de imperiu”. Vasile Ernu a precizat: „Să trăiești într-un imperiu e cu totul altceva, să simți o putere mare în spate, iar când se destramă ai sentimentul că o bătaie mare ai pierdut. Și perceperea spațiului e foarte diferită într-un imperiu”. Tânărul scriitor a spus că proiectul sovietic de a crea un nou tip de om, este un proiect artificial, ca toate celelalte proiecte sovietice. A creat un alt tip de om, dar ce fel de om? Occidental?

A precizat că în carte e

preocupat de modul cum ne construim memoria: „Memoria este legată mult de timp, de o inflație. În comunism nu exista inflație, astfel era o memorie a neschimbării. Memoria e foarte puternică, îți influențează identitatea, iar astăzi

ne-a pus într-o anume dependență. Înainte prietenia era un lucru firesc, la îndemână, azi e mai greu să-ți faci prieteni”. Vasile Ernu a mai spus că are o nostalgie pentru acel tip de a fi împreună. În carte vorbește de nostalgie, dar nu după comunism, ci după acel iz al prieteniei care era atunci. Autorul este de părere că trecutul nu trebuie nici urât, nici iubit, ci trebuie înțeles: „Și în comunism a existat viață, au existat oameni care s-au iubit, s-au urât, care au plâns, au dansat”.

Vasile Ernu a precizat că, în cartea sa, în mod intenționat, s-a oprit la omul obișnuit: „Dorința mea a fost să fac un puzzle mic despre felul cum a fost”.

Gabriela Enea Elekes

Botez la Catedrala din Jula

Botezul copilului reprezintă o ceremonie religioasă foarte importantă pentru familiile creștine. La fel de important a fost pentru părinții Cecilia și Ioan Iszály din Micherechi, evenimentul de sâmbătă, 12 mai, când a fost botezată fetița lor Rea. Botezul a fost săvârșit în Catedrala „Sf. Nicolae” din Jula de către părintele vicar Pavel Ardelean, nașii fiind Lavinia și Nicolae Ciprian Balaci din Vărsand.

A.C.

www.
foaia.
hu

Taina Botezului la Micherechi

Ca popor creștin, românii își botează copiii în primele luni de viață, dându-le astfel prima taină sfântă, taina prin care sufletului i se iartă păcatul strămoșesc, de la Adam și Eva. Prin botez a fost născut din nou în biserica ortodoxă din Micherechi și Daniel, copilașul soților Edit și Blaziu Rocsin din Micherechi. Micuțul Daniel a fost dus în fața altarului de către nașii Brigita Bordaș Nagy și Csaba Nagy. Sfânta Taină a Botezului a fost săvârșită de preotul paroh Ioan Bun.

A.C.

TV

Asterix și vikingii

Sâmbătă, 26 mai, ora 9.00, Antena 1

În micul orașel galez își face intrarea Goudurix, nepotul șefului, iar Astérix și Obélix primesc sarcina de a scoate din el un bărbat adevărat. Sub aparență arrogantă, acest tânăr originar din Lutetia nu este decât un mare laș, iar antrenamentul de șoc de care va avea parte riscă să nu aibă prea mari șanse de reușită. În același timp, vikingii debarcă în Galia, hotărâți să găsească un „campion al fricii” care va putea, după cum le-a promis magul lor, să îi învețe să zboare, căci în mintea lui „frica îți dă aripi”.

Fabrica de staruri

Duminică, 27 mai, ora 10.00, TVR 2

Pentru prima dată, un program de televiziune unește ceea ce istoria a separat: românii din România și Republica Moldova pot trăi emoțiile, bucuria și satisfacția succesului împreună cu șaisprezece concurenți din cele două țări. Gazda programului este actorul Marius Vizante. Juriu: Andrei Gheorghe, Natalia Gordienko și Nicu Alifantis. Fabrica de staruri este varianta românească a renumitului Operation Triumph, unul dintre cele mai urmărite talent reality show-uri din lume. Este primul program de televiziune de asemenea amploare care se transmite simultan, în direct, în România și Republica Moldova, putând fi urmărit astfel de românii aflați de-o parte și de alta a Prutului.

Tezaur folcloric

Duminică, 27 mai, ora 15.00, TVR 1

Emisiune de retrospectivă folclorică cu tradiție în cadrul Televiziunii Române. Melodia de pe generic, celebra „Feciorească de pe Mureș” de Dumitru Farcaș, a rămas neschimbată!

Aici găsiți toate programele tv românești:

www.port.ro

FILM

„Regina Maria”

Filmul istoric „Regina Maria” a fost prezentat în premieră luni, 14 mai, la Ateneul Român în prezența principesei Margareta a României și a principelui Radu. Filmul istoric despre diplomatie și iubire pentru neamul românesc, prezintă, timp de mai bine de o oră, fragmente din viața celei care a fost Regina Maria a României, care a venit în România ca străină prin căsătorie cu Regele Ferdinand I, dar care a iubit poporul român cu toată ființa sa. Regina Maria a avut un rol determinant în Primul Război Mondial, dar și în întregirea teritorială a României Mari. Pelicula este regizată de Sorin Ilieșiu și realizată în colaborare cu Centrul Național al Cinematografiei și a Filarmonicii George Enescu. Momentele principale care au marcat viața Reginei Maria, supranumită și „Mama răniților” sau „Regina soldat”, sunt povestite, pe tot parcursul filmului, de consacra actriță Maia Morgenstern, fiind însoțite de imagini sau de fotografii cu cea care a fost sfătuitoarea Regelui Ferdinand „Întregitorul României” până la moartea sa, în 1927. La finalul filmului, Regele Mihai I, povestește, timp de 12 minute, cum a văzut-o cu ochi de copil pe bunica sa, ființă cu o charismă deosebită, plină de lumină și căldură umană și care a „știut în mod deosebit cum să se comporte cu cei de jos care au iubit-o ca pe mama lor”.

Filmul „Regina Maria” va fi disponibil în librăriile din România peste aproximativ o lună, în format de DVD, subtitrat în limba engleză, astfel încât acesta să reprezinte, potrivit celor care l-au creat, o „bună carte de vizită” și în afara României.

CONCERT

Duce Bertzi
la Arad

Luni, 4 iunie, ora 21.00
Club Flex, Strada Unirii, Nr. 5

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

28 MAI, LUNI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

29 MAI, MARȚI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.55: Încheiere

30 MAI, MIERCURI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

31 MAI, JOI (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

1 Iunie, VINERI (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

2 Iunie, SÂMBĂTĂ (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice, Pe undele Europei” – emisiune euronatională realizată de studiourile de radio din Timișoara și Seghedin 17.55: Încheiere

3 Iunie, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă 17.00: Sinteza știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

Ecranul nostru

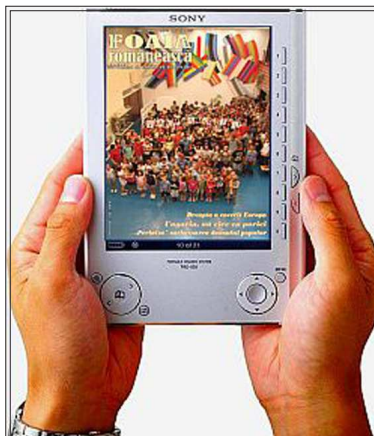
miercuri, 30 mai 2012 (m1 ora 12.55)
Reluare: joi, 31 mai 2012 (Duna Tv 6.35)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

De data aceasta o să mergem la Micherechi, unde pe data de 10 mai s-a desfășurat cea de-a 10-a ediție a Concursului de povestire „Vasile Gurzău”. În cinstea povestitorului popular, elevii școlii generale din localitate în fiecare an se întrec în domeniul povestirii. De asemenea, vă vom conduce la expoziția de la Iula a pictoriței Rozalia Costa.

Realizator: **Tiberiu Boca**

Nu răspundem pentru eventuale modificări în programele radio și tv!

Abonați-vă la E-Foaia la prețul de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” va cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar.

„E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft
6 luni – 2000 ft
12 luni – 3500 ft

Casă de vânzare la Chitighaz

Vând casă cu mansardă, confort lux, încălzire centrală cu gaz, anexe, în centrul Chitighazului (Kétegyháza), cu o suprafață de 98 m². Casa are o grădină cu o suprafață de 960 m², grădină cu gazon, aranjată. Contact: +36-30/540-7766.

Vând teren îngrădit pentru construcții la Iula, lângă poiana Dürer, într-o zonă rustică în dezvoltare, potrivit pentru întreprinderi turistice. Terenul are o suprafață de 10.444 m². Contact: +36-70/701-9286.

www.radio.hu

A fost odată ca niciodată... Concurs național de povești românești la Bichișciaba

Relatare despre
eveniment și
rezultatele obținute
de copii le găsiți
în pagina a 7-a

FOAIA
românească
25 mai 2012
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Șimon. Colectiv redacțional: Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károlyi M. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2012: 3 luni 1200 forinți; 6 luni 2400 forinți; 1 an 4800 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Fondul „Wekerle Sándor” și de la Departamentul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).